

10.01.2023

En hård tid i vente for den europæiske industri

Industriens udfordringer bliver energikrisen, et modsvar til den amerikanske hjælpepakke og nedadgående økonomiske aktivitet

Skrevet af

Anders Overvad

Udfordringerne står nærmest i kø for den europæiske industri i det kommende år. Særligt tre udfordringer presser sig på: Energikrisen, et europæisk modsvar til Bidens gigantiske grønne hjælpepakke (IRA) samt den generelle økonomiske situation.

Selvom en hidtidig varm vinter blandt andet har resulteret i et lavt gasforbrug og derfor lavere gaspriser, er det endnu alt for tidligt at erklære energikrisen for overstået. Vinteren er ikke forbi og vejret kan hurtigt vende. Det er derfor ikke utænkeligt, at EU igen vil se højere gaspriser. Dertil er gaspriserne ganske vist lave set over det sidste år, men vi er altså ikke tilbage på de historiske niveauer.

Før EU igen kommer til at se lave energipriser, er EU nødt til at investere nok i energieffektivitet og vedvarende energi til, at EU har gjort sig uafhængig af russiske energikilder og nedbragt det generelle gasforbrug. Det sker desværre ikke over natten, og ser vi på EU's uafhængighedsplan, RePowerEU, kommer det til at koste over 200 mia. euro i grønne merinvesteringer frem mod 2027, før EU kommer i mål.

Det er lang vej og allerede nu ser vi, at de høje energipriser påvirker industrien. Zoomer vi ind på den tyske industri, kan vi se, at det særligt er produktionen hos de energitunge virksomheder, der kæmper med modvind – også i resten af EU ser vi tendenser til samme mønster.

Energikrisen er dog ikke industriens eneste hovedpine. Med sin nye inflationspakke, IRA, har Biden og den amerikanske kongres langt om længe kastet sig ind i den grønne omstilling. Det er godt nyt, men ændrer ikke på, at USA har et ganske andet syn på, hvordan man kommer i mål. IRA åbner for massiv statsstøtte og indeholder endnu vigtigere krav om lokalt produceret indhold. Det står i modsætning til EU's tilgang, hvor man beskatter CO2-udledninger.

Finder EU ikke et passende modsvar til IRA, risikerer EU at se dele af industrien flytte over Atlanten – koblet med en risiko for at hele værdikæden følger med. Umiddelbart burde det ikke være svært, men der er langt fra enighed blandt EU-landene om, hvad et passende modsvar bør være. Tyskland ønsker f.eks. lempede statsstøtteregler, men det er også i de store landes interesse at gå den vej, hvorimod små lande som Danmark aldrig vil kunne matche f.eks. den tyske statskasse. Andre lande som Frankrig har advokeret for en ny fælles fond, hvor EU-landene i fællesskab låner til at investere i den grønne omstilling. Men kan EU allerede 2 år efter det, der skulle have været en engangsforestilling gentage en fælles gældsudstedelse? Tyskland har i hvert fald sagt klart nej til den model indtil videre.

Uanset hvilket modsvar EU ender med, bliver det en vanskelig politisk diskussion, og den slags har det desværre med at tage tid. Et hurtigere snuptag kunne være at gøre det nemmere at få adgang til EU's eksisterende statsstøtteordninger, men det er nok nemmere i teorien end i praksis.

Både amerikansk statsstøtte og høje energipriser er i sig selv store udfordringer, og de kommer så på samme tid, som den økonomiske aktivitet er for nedadgående. Den stadig tårnhøje inflation tvinger Den Europæiske Centralbank (ECB) til at hæve renterne, og eurozonen står lige nu i en situation, hvor der er en overhængende risiko for at ECB ender med at hæve renterne for meget.

ECB forsøger nemlig at få inflationen under kontrol gennem højere renter, men det store spørgsmål er hvor meget det er realistisk at få inflationen ned, når denne overvejende skyldes høje energipriser og problemer med forsyningskæder. Alt efter hvor hårdt ECB strammer garnet, risikerer de at gøre den recession, som flere EU-lande ser ind i endnu værre.

En europæisk industri i modvind er noget danske virksomheder også bør frygte. Over 100.000 danske arbejdspladser er relateret til den tyske eksport og over en halv mio. danske arbejdspladser afhænger af EU's indre marked.

Det er en grim cocktail af udsigter, de europæiske virksomheder ser ind i, og potentielt en lang periode med forandrede vilkår for mange virksomheder. Den slags får naturligt virksomhederne til at overveje fremtiden. Derfor er det heller ikke så underligt, at hver femte tyske virksomhed, i en rundspørge blandt 600 tyske virksomheder, svarede at de overvejede eller havde udflytningsplaner.

Det betyder dog også, at der er behov for hurtig handling herhjemme såvel som i resten af EU-landene. Problemet er bare, hvordan man løser så mange kriser på en gang. Ikke kun den europæiske industri står over for sværere tider, det bliver i sandhed også en udfordrende tid for EU-systemet.